

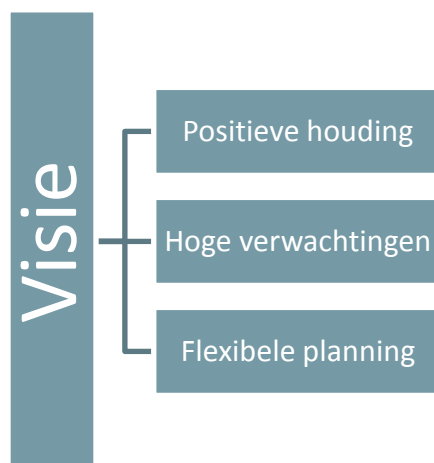
Aanpassingen in de gedragingen van de leerkracht

Het vertalen van een politiek besluit zoals het M-decreet in de dagelijkse praktijk is geen gemakkelijke opgave. Als leerlingen met een beperking deelnemen aan het gewone klasgebeuren, is het dikwijls moeilijk voor leerkrachten om hen ook echt te laten participeren. Te vaak zitten deze leerlingen achteraan in de klas, sociaal geïsoleerd van hun klasgenoten en onderwezen door een paraprofessional.

Met deze praktijkbijdrage proberen we om de leerkracht te ondersteunen in zijn/haar lesgeven, zodat het bovengenoemde vermeden wordt. Het zijn voornamelijk een wijziging in visie, het differentiëren en het toepassen van gevarieerde werkvormen die dit proces kunnen vergemakkelijken (2,28).

Visie

Positieve houding

Ontwikkel het gevoel “erbij te horen”. Onderzoek toont namelijk aan dat dit zorgt voor een positief leereffect. Leerkrachten hebben een voorbeeldfunctie ten aanzien van leerlingen. Als zij normaal omgaan met en respect hebben voor een leerling met een beperking, nemen de andere kinderen en ouders dit gedrag vaak over (2,28).

Hoge verwachtingen

Ga uit van de mogelijkheden van kinderen. Als een leerling zijn best niet doet, kan dat liggen aan zowel te lage of te hoge verwachtingen. De ervaring leert dat er bij leerlingen met een beperking te vaak lage verwachtingen gesteld worden. Oordeel

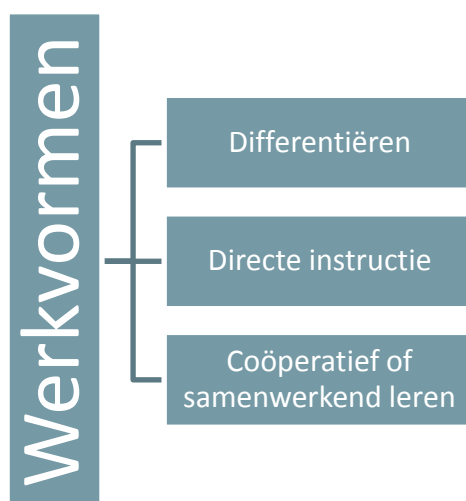
als leerkracht niet te snel, maar kijk naar talenten en mogelijkheden. Vraag het kind bovendien naar zijn/haar verwachtingen (2,30).

Flexibele planning

De planning die op papier staat, dient regelmatig bijgestuurd te worden. Daarnaast moet de vooruitgang van het kind worden opgevolgd, zodat extra instructie tijdig kan worden gegeven. Lesgeven in een inclusieve klas is ook tijd vinden om tegemoet te komen aan de behoeften van de leerling met een beperking (2).

Werkvormen

Er zijn verschillende soorten werkvormen zoals aangegeven in onderstaand schema.

Differentiëren

Differentiatie is de manier waarop een leerkracht omgaat met de verschillen tussen leerlingen in de klas. Differentiatie kan onderverdeeld worden in vier verschillende vormen. Er wordt telkens een concreet voorbeeld gegeven dat u als leerkracht kan meenemen naar de klaspraktijk (2,30,31).

Voorbeeld: Tijdens de les spelling geven leraren aan dat ze vertrekken vanuit één moeilijkheid. Voor het kind met een beperking telt enkel het woord met de moeilijkheid, de andere kinderen schrijven de volledige zinnen op.

“Ik heb geleerd dat Kim meer tijd nodig heeft en het belangrijk is om haar die tijd te geven.”

Niveaudifferentiatie

Dit betekent dat er onderscheid is tussen de verschillende niveaus waarop de lesstof wordt aangeboden. Dit komt vaak tot uiting in instructie op verschillende niveaus.

Voorbeeld: De “Kleine kring” invoeren waarin leerlingen die dat nodig hebben extra instructie of uitleg krijgen.

Tempodifferentiatie

Deze vorm van differentiatie heeft te maken met het aanbrenge van onderscheid in het tempo waarop de leerlingen de lesstof tot zich nemen. Kinderen vinden het vaak

leuker en ontspannender als ze op hun eigen tempo mogen werken. In de praktijk betekent dit soms dat zwakkere leerlingen minder ver komen in de lesstof, terwijl de sterke leerlingen vooruit werken.

Voorbeeld: De sterkere leerling krijgt extra oefeningen, terwijl een zwakkere leerling meer tijd krijgt om de basisoefening op te lossen.

Verdiepingsdifferentiatie

Niet enkel qua tempo, maar ook op vlak van moeilijkheidsgraad kan er gevarieerd worden. Niet alle leerlingen moeten even ver komen in het handboek.

Voorbeeld: De sterkere leerling maakt moeilijkere wiskundeoefeningen dan de zwakkere leerling.

Differentiatie naar belangstelling

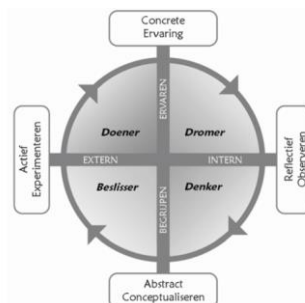
Wanneer een leerkracht de lesstof op verschillende manieren aanbiedt, is het belangrijk dat deze aansluit bij de verschillende interesses van de leerlingen. Dit kan mogelijk gemaakt worden door de leerling keuzes aan te bieden.

Voorbeeld: Liesje is extra gemotiveerd wanneer ze zelf mag kiezen waarover haar spreekbeurt gaat.

Differentiatie naar leerstijl

Dit wil zeggen dat je als leerkracht rekening houdt met de voorkeurstijl van leerlingen. Deze stijl bepaalt waar de leerling het liefst instapt in het leerproces.

Voorbeeld: Een kind dat een doener is, zal liever eerst een concrete ervaring opdoen, voordat het abstracte informatie tot zich neemt. Een denker leert liever door onderzoekjes te doen.

Directe instructie

Het directe instructiemodel is een werkvorm die uitgaat van de verschillende leervermogens van kinderen. De leerkracht controleert in grote mate het leerproces, waardoor dit model vooral effectief is bij kinderen die veel begeleiding en een actieve instructie nodig hebben. De leerkracht besteedt het best voldoende aandacht aan het expliciet uitleggen van strategieën in verschillende contexten met concrete voorbeelden (32,35). Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat leerlingen die moeilijk leren, nood hebben aan directie instructie in combinatie met modelleren (= hardop denken). Hierbij toont de leerkracht voor hoe hij/zij een bepaalde strategie gebruikt.

Coöperatief of samenwerkend leren

Klasgenoten kunnen op een zinvolle manier ingeschakeld worden om leerlingen met moeilijkheden te helpen. Voornamelijk sterkere leerlingen kunnen aangesteld worden als 'coach' waarbij oefeningen samen worden gemaakt. Daarnaast bieden coöperatieve leeractiviteiten leerlingen de kans om kinderen met speciale noden niet langer stereotiep te benaderen en hen te zien als kinderen met beperkingen, maar ook met mogelijkheden. Dit draagt bij aan het voorkomen van uitsluiting van leerlingen met een beperking. De kloof tussen leerlingen met en zonder beperking wordt op die manier gedeeltelijk overbrugd (30,33).

Peer tutoring is een vorm van samenwerkend leren die, voornamelijk bij leerlingen die het label 'verstandelijke beperking' kregen, zinvol blijkt te zijn. Kinderen werken hierbij in heterogene groepjes wat betekent dat er groepjes worden gevormd met leerlingen van een verschillend niveau (21,30). Als de leerlingen interageren met meer competente peers, bestaat het risico wel dat de sterkere leerling het meeste denkwerk gaat doen (32).

Voorbeeld: Tijdens de wiskundeles over parallelle en schuine lijnen en cirkels kleeft Margot (meisje met een verstandelijke beperking) in haar groepje kartonnen strookjes over de parallelle en de schuine lijnen. Ze voelt deze met haar vingers (oefening van de fijne en sensomotorische motoriek). Haar buurvrouw schrijft eronder of het een parallelle of schuine lijn is.

- Valkuil: de leerling met een beperking wordt vaak in cognitief opzicht onderschat.

Organisatie van het klasgebeuren

Gezamenlijke probleemoplossing voor ongewenst gedrag

Met een gezamenlijke probleemoplossing wordt een systematische werkwijze voor het aanpakken van ongewenst gedrag in de klas bedoeld. Het is belangrijk om duidelijke afspraken en regels te maken in samenspraak met alle leerlingen. Er kan ook gedacht worden aan geschikte beloningen en straffen voor bepaalde vormen van gedrag. Dit laatste kan eventueel besproken worden met de ouders, maar ook met de leerling zelf (21).

Zorgen voor structuur en routine

Als de leerkracht voldoende routine inbouwt in zijn/haar lesopbouw, leren kinderen deze opbouw automatisch kennen. Op deze manier kunnen leerlingen met speciale noden zich volledig concentreren op de eigenlijke lesinhoud. In de figuur hieronder wordt een voorbeeld van een gestructureerde lesopbouw weergegeven (32).

